

Az ÉT Bér- és Munkaügyi Bizottsága állásfoglalása

a kollektív szerződés hatályának kiterjesztésével összefüggő eljárásról

A Munka Törvénykönyvének (Mt.) 34. §-a felhatalmazza a munkaügyi minisztert, hogy - a törvényi feltételek megléte esetén - a kollektív szerződés hatályát kiterjessze. Mivel új jogintézményről van szó, gyakorlati tapasztalatokkal nem rendelkezhetünk. Néhány kérdés megítélésében bizonytalanság mutatkozik, ezekkel kapcsolatban - az egységes gyakorlat kialakítása érdekében - az ÉT Bér- és Munkaügyi Bizottság (BMB) a következő állásfoglalást alakította ki.

1/ A kiterjesztésre irányuló kérelemben a KSH "gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere" (TEÁOR) alapján határozottan meg kell jelölni, hogy a felek a kollektív szerződés hatályát milyen ágazatra, alágazatra (esetleg szakágazatra) kívánják kiterjeszteni. Az Mt. szabálya alapján nem szükségszerű a kollektív szerződés hatályának kiterjesztése az egész ágazatra. Lehetőség van arra is, hogy a felek csak az ágazat egy részére (alágazatra, szakágazatra, illetve több alágazatra vagy szakágazatra) kérjék a kiterjesztést.

A kérelemben elő kell adni továbbá azokat a körülményeket is, amelyek a kiterjesztést kérő felek reprezentativitását alátámasztják abban a körben, amelyben a kiterjesztés alapján a kollektív szerződés hatálya érvényesülni fog.

A kiterjesztést kérő, szerződő felek reprezentativitása alapvetően az Mt. 34. § (2) bekezdésében meghatározott ismérvekkel mutatható be. A munkáltatói érdekképviselői szervezet reprezentativitásának mérésénél a BMB a törvényben megállapított ismérvek olyan rangsorolását látja indokoltnak általában, amely elsősorban a munkavállalói létszámot, ezt követően a gazdasági jelentőséget (nettó árbevétel alapján) és végül - legkisebb súllyal - a taglétszámot értékeli.

2/ A kollektív szerződés hatályának kiterjesztését a szerződő felek *csak együttesen* kérhetik. Ebből egyértelműen következik az is, hogy abban az esetben, ha valamely szerződő oldalon több szerződést kötő fél szerepel, valamennyi szerződést kötőnek kérni kell a kiterjesztést. Ez irányadó természetesen akkor is, ha valamelyik fél a szerződéskötést követően csatlakozott a kollektív szerződéshez. Ha pedig a kiterjesztési kérelem benyújtása után kerül sor a kollektív szerződéshez való csatlakozásra, a kiterjesztést kérő felek döntésétől függ, hogy az utólagos csatlakozás figyelembevételét a kiterjesztésnél kérik-e, amennyiben igen, ez utóbbi csatlakozott félre is vonatkozik az együttes kérelem szükségessége.

3/ Az Mt. 34. § (1) bekezdése értelmében kollektív szerződés hatályának kiterjesztésére csak akkor kerülhet sor, ha a kollektív szerződést munkáltatói oldalon érdekképviselői szervezet kötötte. A reprezentativitás ugyanis csak szervezetek tekintetében értelmezhető.

4/ A kiterjesztésre irányuló kérelem elbírálásának *eljárási rendjére* vonatkozóan az Mt. nem tartalmaz szabályokat. Tekintettel azonban arra, hogy a kiterjesztésről a munkaügyi miniszter határoz, az államigazgatási eljárásra irányadó szabályokat kell alkalmazni.

A ügy jellegéből adódóan a kérelmezőkön kívül *a döntéshozókészítő munkába szükséges bevonni* az érintett munkavállalói és munkáltatói érdekképviselői szervezeteket oly módon, hogy a munkaügyi miniszter kiterjesztésre vonatkozó döntését megelőzően az ÉT-hez tartozó érdekképviselők a BMB-ben megtárgyalják a kiterjesztési kérelmet, és a BMB javaslatot tesz a miniszter részére.

A BMB ülést az oldalanként 2-3 főből álló szakértői csoport készíti elő. Ennek érdekében a kiterjesztési kérelmet és a kollektív szerződést a beérkezést követő 15 napon belül a szakértői csoport tagjainak meg kell küldeni. A szakértői csoport véleményének kialakítása után kell a kérelmet és a kollektív szerződést a szakértői véleménnyel együtt a BMB elé terjeszteni.

5/ A kiterjesztésre vonatkozó eljárás során a *kollektív szerződés rendelkezései jogszerűségének vizsgálata* is indokolt, mivel érvénytelen szabályokat tartalmazó kollektív szerződés hatályának kiterjesztése semmiképp nem kívánatos. Ezért a jogszerűségi vizsgálatról a törvény kifejezetten ilyen előírása hiányában sem lehet eltekinteni.

A minisztert a felek kiterjesztési kérelme olyan vonatkozásban köti, hogy ha a kollektív szerződés hatályának kiterjesztését kérték, a miniszter csak abban dönthet, hogy a hatályt kiterjeszti-e vagy sem, a kollektív szerződés egyes rendelkezései között etekintetben nem választhat.

Ugyanakkor a szerződést kötő felek a kiterjesztés iránti kérelmükben meghatározhatják, hogy a kollektív szerződés mely rendelkezéseire nézve kéri a hatály kiterjesztést. A kiterjesztés hatályba lépése tekintetében eltérő időpontok is kérhetők az egyes rendelkezésekre vonatkozóan.

A kérelem tartalmát a benyújtást követően a határozathozatalig a kiterjesztést kérők módosíthatják.

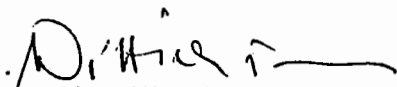
A miniszter a kollektív szerződés hatályának kiterjesztésére vonatkozó - akár a kérelemnek helytadó, akár azt elutasító - határozatát érdemben megindokolja.

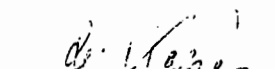
6/ Az Mt. 35. §-a értelmében a munkaügyi miniszter "kiterjesztésre vonatkozó határozata ellen" a kiterjesztés által a kollektív szerződés hatálya alá kerülő ágazatban (alágazatban) működő valamennyi szakszervezet, munkáltatói érdekképviselői szervezet, illetve munkáltató bírósághoz fordulhat. Tekintettel arra, hogy ez esetben államigazgatási határozatról van szó, a *jogorvoslat* elbírálására a közigazgatási perekre irányadó szabályokat kell alkalmazni.

Az Mt. hivatkozott rendelkezése, illetve az államigazgatási eljárás szabályai alapján a határozat bíróság előtti megtámadása csak kiterjesztő határozat esetében lehetséges, illetőleg a kiterjesztésre vonatkozó kérelem elutasításakor csak jogszabálysértés esetén megengedett a bírósághoz való fordulás. Az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint (Áe. 64. §, továbbá 72. § (1) bekezdés) tehát az elutasítás ellen jogszabálysértés hiányában jogorvoslatnak nincsen helye.

7/ A kiterjesztésről szóló határozatot a Munkaügyi Közlönyben közzé kell tenni. A kollektív szerződés eltérő rendelkezése hiányában ez a közzététel minősül kihirdetésnek is. A határozat közzététele mellett a feleknek együtt kell működniük annak érdekében, hogy a kiterjesztés tényét és a kiterjesztett kollektív szerződés rendelkezéseit *az érintettek megismerhessék.*

Budapest, 1994. április hó.

Munkavállalói Oldal

Munkáltatói Oldal

Kormányzati Oldal